Numer 12 Lwów dnia 25. kwietnia 1904. Rok III.

Biuro Redakcyi i Administ. ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:
kwartalnie K. 3·—
półrocznie „ 5·—
rocznie „ 10·—
Numer poszczególny kosztuje 1 koronę.

OGŁOSZENIA:
1 str. 100 K. 1/2 str. 60 K. 1/4 str. 35 K. 1/8 str. 20 K. 1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ przyjmują: we **Lwowie**: Administracya „Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowskiej Pasaż Hausmanna; we **Wiedniu**: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Wahlfischgasse 10. — Rudolf Mosse Seilerstädte 2 A Adolf Chulawski VI, Getreidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcyą J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“ i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.

Wychodzi 5. 15. i 25. każdego miesiąca.

Czy funkcyonaryusze Kas oszczędności podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby w Kasie chorych?

Sprawa obowiązku ubezpieczania funkcyonaryuszy Kasy oszczędności na wypadek choroby była niedawno przedmiotem orzeczenia trzech instancyi i wszystkie jednozgodnie orzekły, że obowiązek ten nie istnieje co do funkcyonaryuszy mających stałe płace. Gdy sprawa ta jest aktualną i ma znaczenie dla ogółu Kas, przeto podajemy szczegółowo motywa orzeczenia. Władza polityczna V instancyi oparła swoje orzeczenie na następujących powodach:

Wedle § 1 ustawy z 30 marca 1888 r. Dz. u. p. Nr. 33 wszyscy robotnicy i urzędnicy przemysłowi podlegający obowiązkowi ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków (w myśl ustawy z 28 grudnia 1887 r. Dz. u. p. N. 1 ex 1888) mają być ubezpieczeni także na wypadek choroby, a to w myśl § 13 l. 1 powołanej ustawy we właściwej powiatowej Kasie chorych. Tyczy się to również wszystkich robotników i urzędników przemysłowych zatrudnionych w przedsiębiorstwie podlegającej ustawie przemysłowej albo jakiemkolwiek innem, przemysłowo (gewerbsmässig) wykonywanem. Natomiast wedle § 2 ustawy o Kasach chorych, obowiązek ubezpieczenia w § 1 przepisany nie rozciąga się na osoby, które mają posady służbowe ze stałemi płacami przy przedsiębiorstwach Rządu, kraju, powiatu, gminy lub funduszu publicznego.

Wobecnym wypadku postanowienia § 1 ustawy o Kasach chorych z 30 marca 1888 Dz. u. p. N. 33 mają w o g ó l n o ś c i zastosowanie także do urzędników i funkcyonaryuszów powiatowej Kasy oszczędności X., instytucya ta bowiem jest wprawdzie przedsiębiorstwem nie podlegającem ustawie przemysłowej (Art. V lit. K. ces. patentu z 20 grudnia 1859 Dz. u. p. N. 227 ogłaszającego ustawę przemysłową) — atoli jest przedsiębiorstwem p r z e m y s ł o w o w y k o n y w a n e m, równie jak inne przedsiębiorstwa bankowe, kredytowe i Kasy oszczędności, które obok swych celów specyalnych statutami wskazanych — prowadząc interesa finansowe mają na celu możliwe pomnożenie dochodów względnie osiągnięcie zysków z obrotu finansowego.

Wobec tego rozchodzi się tylko o rozstrzygnięcie pytania, czy do urzędników powiatowej Kasy oszczędności, którzy mają prawa do emerytury w myśl postanowień statutu emerytalnego tejże Kasy ma zastosowanie przepis § 2 ustawy o Kasach chorych, czy zatem urzędnicy ci niepodlegają obowiązkowi ubezpieczenia w Kasie chorych jako urzędnicy zatrudnieni przy przedsiębiorstwie powiatu.

Wedle przedłożonego statutu pow. Kasy oszczędności pytanie to należy rozstrzygnąć twierdząco. W szczególności bowiem wedle § 2 statutu Kasę oszczędności założył powiat, poręczając za ten zakład wogóle; wedle § 3 powiat zobowiązał się zarazem pokryć z funduszów powiatowych wydatki pierwszego urządzenia i administracyi oraz dostarczyć bezpłatnie potrzebnego lokalu i sił roboczych, dopóki Kasa oszczędności nie będzie mogła pokryć tych wydatków z zysku administracyjnego, dalej wedle § 9 statutu na wypadek rozwiązania Kasy przypada powiatowi na powszechne użyteczne cele miejscowe fundusz rezerwowy; wedle § 29 zamknięcie całorocznego rachunku ma być podane do wiadomości Wydziału powiatowego poręczającego powiatu. Również postanowienia, tyczące się organizacyi zarządu stwierdzają, że powiat ma przyznany sobie bezpośredni udział w zarządzie Kasy oszczędności, której Wydział wybiera powiatowy Wydział, a prezes Wydziału powiat. jest przewodniczącym Wydziału Kasy.

Wyczerpujące w tej mierze motywa powołują się na poszczególne odnośne ustępy statutów. Wreszcie wedle § 50 statutu uchwała względem rozwiązania Kasy oszczędności potrzebuje pozwolenia poręczającego powiatu, stosownie do obowiązujących ustaw prawomocnie wydanego.

Z przytoczonych postanowień statutu Kasy oszczędności wynika, że Kasa ta ma istotnie cechę przedsiębiorstwa powiatu, że zatem urzędnicy pobierający stałe płace po myśli § 2 ustawy o Kasach chorych n i e p o d l e g a j ą o b o w i ą z k o w i u b e z p i e c z e n i a w odnośnej Kasie chorych.

Taż sama zasada prawna wypowiedzianą została w analogicznych wypadkach a w szczególności orzeczeniem c. k. Trybunału administracyjnego z 21 czerwca 1893 r. L. 1872 (Amtl. Nachrichten N. 36 z r. 1893) co do urzędników Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi tudzież z 24 listopada 1899 r. L. 9349 co do urzędników Kasy oszczędności gminy m. Schnittenhofen w Czechach.

Natomiast niestali funkcyonaryusze Kasy oszczędn. jako niewyłączeni ustawą o Kasach chorych od obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby winni być ubezpieczeni po myśli § 1 i 13 l. 1 ustawy z 30 marca 1888 Dz. pr. p. N. 33.

Instancya druga t. j. c. k. Namiestnictwo we Lwowie reskryptem z dnia 14 czerwca 1902 r. L. 18.912 nie uwzględniło rekursu Kasy chorych i zatwierdziło powyższą rezolucyę pierwszej instancyi z następujących powodów:

W myśl § 2 ustawy o Kasach chorych nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia od choroby między innemi funkcyonaryusze zakładów powiatowych, którzy pobierają stałą płacę.

Przepis ten winien mieć zastosowanie do powiat. Kasy oszczędności, ponieważ według postanowień § 2 statutu powiat nietylko założył rzeczoną Kasę, ale nadto przyjął na się stałą porękę wobec stron interesowanych za ten zakład wogóle, a w szczególności za wkładki i za ich statutem odpowiednie oprocentowanie, z czego wynika, iż Kasa oszczędności prowadzoną jest wyłącznie na ryzyko powiatu, czyli że jest zakładem tego powiatu.

W tym względzie nie zmienia nic okoliczności, iż reprezentacya powiatu nie zarządza sama Kasą lecz wybiera ku temu osobny wydział, każdemu bowiem przedsiębiorcy wolno poruszyć prowadzenie swego zakładu ustanowionym przez się organom.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 8 stycznia 1903 L 47466 r. 1902 nie uwzględniło rekursu Kasy chorych przeciw decyzyi Namiestnictwa a zatwierdzając rezolucyę pierwszej instancyi orzekło, iż funkcyonaryusze powiatowej Kasy oszczędn. zajmujący posady służbowe ze stałemi płacami w myśl § 2 ustawy o Kasach chorych nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby a to z motywów w rezolucyi przytoczonych. *Is.*

Jak zakładać fabryki w Galicyi.

Przez inż. Romana Krzyżanowskiego.

I.

Uwagi ogólne.

W społeczeństwie naszem wyrobiło się przeświadczenie, że należy popierać przemysł krajowy i że jesteśmy w możności usunąć obce importowane towary i zastąpić je krajową produkcyą. Dla tego też ruch w przemyśle fabrycznym zaczyna się ożywiać, a wspólne działanie kraju i społeczeństwa niewątpliwie przyczyni się do wzrostu wytwórczości i do budowy nowych zakładów fabrycznych, opartych na racyonalnych podstawach, dających wszelką rękojmię powodzenia.

Mając to na względzie, nie będzie od rzeczy zaznajomić ogół czytelników z praktycznemi, na doświadczeniu opartemi wskazówkami, które dotyczą zakładania fabryk w Galicyi i przedstawić te wszystkie momenty, które przeważnie wpływać będą na powodzenie każdego nowo powstającego przedsiębiorstwa fabrycznego.

Wychodzimy ze założenia, że tylko naturalny rozwój przemysłowy i droga racyonalnego postępu w rozszerzaniu fabrykacyi jest najpewniejszą i rzadko kiedy narazić może właściciela na większe straty, albowiem średni kapitał umieszczony w przemyśle fabrycznym przedstawia daleko mniejsze ryzyko a od fachowego uznania samego właściciela fabryki zależeć będzie w jakim kierunku trzeba rozwijać rozpoczęty przemysł, aby dojść do dodatnich rezultatów i nie narazić fabryki na upadek.

Pierwszym z najważniejszych warunków do racyonalnego założenia zakładu fabrycznego bedzie bezwątpienia dostateczny kapitał zakładowy i obrotowy dla wybranej gałęzi przemysłu fabrycznego.

Powinno go się zestawić dokładnie, ażeby zaraz z początku puszczenia w ruch fabryki nie doznać zawodu z powodu braku kapitału, tem bardziej, że kredyt jest nieras wielce utrudniony, zatem nic łatwiejszego jak zaraz z początku popaść w zawikłania finansowe, mogące niekorzystnie wpłynąć na dalszy rozwój interesu.

Koszta kapitału zakładowego składać się zatem będą:

a) z kosztów gruntu pod budowę;

b) z kosztów budynku fabrycznego i wszelkich innych pobocznych zabudowań;

c) z kosztów urządzeń mechanicznych, tak motoru jako też i maszyn pomocniczych, wodociągów, ogrzania, oświetlenia, kanalizacyi i urządzenia wewnętrznego fabryki.

Tak jak mozolną jest pracą zestawienie kapitału zakładowego, który zależy od wielu miejscowych okoliczności, tak również baczyć trzeba na kapitał obrotowy, który w naszych warunkach ekonomicznych ważną odgrywa rolę, a wysokość jego zależną jest od zasady podług której zarząd fabryki w biegu swoich czynności będzie postępować.

Wysokość kapitału obrotowego rośnie w miarę tego jak daleko angażujemy się w udzielaniu kredytu naszym odbiorcom.

W tym wypadku jest zarząd fabryki prawdziwie w przymusowem położeniu, albowiem jak z jednej strony konieczne jest kredytowanie towarów odbiorcom kupcom, szczególnie w początkach dla zachęcenia tychże do nabywania krajowych wyrobów, tak z drugiej strony zbytnie kredytowanie narazić może na straty przez popadnięcie w niewypłacalność firm, którym zaufaliśmy.

Chociaż w tym kierunku za daleko iść nie można, to w każdym jednak razie będziemy nieraz zmuszeni dawać trzechmiesięczny kredyt kupcom na towar przez nich zakupiony, jak to czynią firmy zagraniczne. Te bowiem zmuszają nas do tych samych ustępstw względem odbiorców, jeżeli mamy z korzyścią współzawodniczyć z niemi.

Ale właśnie od tego kredytowania towarów zależna jest wysokość kapitału obrotowego, który powinien być również ściśle obliczony, gdyż stanowi ważną podstawę, na której częstokroć zbywa naszemu przemysłowi fabrycznemu, jeżeli się nie uwzględni zaraz przy zakładaniu fabryki tego ważnego i decydującego momentu.

Wogóle zaznaczyć tutaj trzeba, że nasze zakłady przemysłowe walczą w pierwszych latach swego istnienia z brakiem kapitału obrotowego i wkładkowego, nie mogą zatem rozwijać się należycie i spostrzeżonych braków uzupełnić, zatem dorównać we fabrykacyi postępowemu prądowi, który rozstrzyga w takich wypadkach o przyszłości założonej gałęzi przemysłu.

Wprawdzie kraj z funduszu przemysłowego pomaga w tych wypadkach nowo powstającym fabrykom, jednak pożyczki rozłożone są na tak krótkie terminy, że nowo zaciężne przedsiębiorstwo nie może korzystać z tej ulgi, nie mogąc na czas zadość uczynić swoim zobowiązaniom w spłacaniu rat należnych. Jeżeli bowiem fabrykant otrzyma pożyczkę z funduszu przemysłowego na inwestycye fabryczne lub na powiększenie kapitału obrotowego, a musi tę pożyczkę spłacać w kwartalnych lub w półrocznych ratach rozłożonych na krótki termin, to nie jest to dla niego żadną ulgą, albowiem jest rzeczą ogólnie wiadomą, że kapitał włożony w inwestycye lub w obrót pieniężny nie może przynosić takiego procentu zaraz w pierwszym kwartale lub półroczu, ażeby go można było użyć do częściowej spłaty zaciągniętej pożyczki. Pożyczka zatem z funduszu przemysłowego nie jest we wszystkich wypadkach korzystną dla fabrykanta i wprowadzić go może w niemałe kłopoty finansowe.

Przy obrachowywaniu kapitału zakładowego i obrotowego trzeba wziąć pod uwagę także i tę okoliczność, że przemysł fabryczny nawet w razie sprzyjających okoliczności i najlepszego kierownictwa w pierwszych dwóch latach bardzo małe przynosić będzie dochody i że dopiero w trzecim roku przekonywujemy się, jakie interes założony rokuje nadzieje na przyszłość.

Drugim warunkiem dla rozwoju przemysłu fabrycznego jest umiejętność wytwarzania produktów fabrycznych, a trzecim najtrudniejszym, dokładna znajomość, gdzie i w jakiej cenie wyprodukowane towary spieniężyć.

Zakładający zatem fabrykę jeżeli posiada te trzy warunki, liczyć może na powodzenie przedsiębiorstwa, gdyż posiadając najpotrzebniejsze czynniki rozwoju przemysłu, będzie umiał nadać całemu przedsiębiorstwu odpowiedni kierunek, a wszelkie spostrzeżone w ciągu kampanii wady usunąć i zastąpić nowemi koniecznemi zarządzeniami.

Fabryka w tych warunkach założona zależna jest tylko od samego założyciela i rozwijać się może podług jego własnych myśli i wskazówek. Fabryka nie ma w tym wypadku spólników tak co do wytwórczości jakoteż i handlu. Nie zdradza zatem swoich rynków zbytu t. j. odbiorców i nie potrzebuje obawiać się w przyszłości współzawodnictwa własnych wspólników.

Nie można zaprzeczyć i często można napotkać przykłady, że człowiek z kapitałem mający odbiorców jakiegoś wyrobu, sprowadza specyalistów i zakłada fabrykę, jak i na odwrót, że ktoś, znający się wyśmienicie na fabrykacyi, jakiegoś wyrobu zakłada fabrykę a powierza swój zbyt to jest stronę handlową drugim osobom.

W jednym i drugim wypadku przedsiębiorstwo może się rozwijać pomyślnie, jednak obawiać by się należało, aby ci, którym powierzono stronę handlową i na odwrót nie wytworzyli z czasem konkurencyi fabryce przy której pracowali i byli jej spólnikami.

Dlatego też zwiedzając zagraniczne zakłady fabryczne zauważyłem, że cała dalsza i bliższa rodzina właściciela pracuje i zajęta jest we fabryce. Tym więc sposobem stwarza się pracę daleko dodatniejszą a unika się współzawodnictwa, które staje się czasem nieuniknione, jeżeli obcy ludzie będą wtajemniczeni we wszystkie szczegóły i zapoznają się z wartością interesu.

Jeżeli kapitalista nie znający sie ani na umiejętności wyrobu ani też na handlu zamierza założyć fabrykę, to powierzyć musi oba te działy drugim osobom a tem samem stwarza założenie oparte na innych zupełnie podstawach, aniżeli te które pierwej omówiliśmy.

Fabryki na takich podstawach założone napotykają na trudności i nie rokują powodzenia, albowiem przy mało rozwiniętym u nas przemyśle trudno jest znaleść odpowiedniego kierownika w kraju a nabytki z zagranicy częstokroć zawodzą, gdyż ci nieobeznani z naszymi stosunkami nie zawsze odpowiadają swoim zobowiązaniom i mogą fabrykę na nieobliczone narazić straty. Takie założenie pociągnie za sobą daleko większe koszta administracyjne, utrudnia całą gospodarkę i oddaje fabrykę w obce ręce nie związane i nie zależne zupełnie od włożonego kapitału.

Dlatego też widzimy, że koniecznym warunkiem do bezpiecznego rozwoju przemysłu fabrycznego u nas jest posiadanie odpowiedniego kapitału zakładowego i obrotowego jak również umiejętności fabrykacyi i znajomości handlowej, albowiem tylko przy takiem założeniu spoczywa cała administracya fabryki w jednem ręku, jest sprężystszą, mniej kosztowną i bezpieczniejszą, niż w wypadkach innych, które powyżej przytoczyliśmy.

C. d. n.

NOWY PRZEMYSŁ.

(Turystyka w Szwajcaryi).

Na północ głębokie doliny Renu i jego dopływów otwierają malowniczą drogę do wnętrza kraju. Przystęp od strony wschodniej jest mniej łatwy, wszakże bardzo możliwy. Szwajcarya, położona na drodze prowadzącej z Anglii i Francyi ku wschodowi, ujrzała się posiadaczką dwóch bardzo ważnych linij kolejowych i sąsiadką dwóch innych, nie mniejsze mających znaczenie. Jedna linia, biegnąca z zachodu na wschód, prowadzi z Londynu przez Belgię lub Francyę do Bazylei, skąd jedzie się na Insbruk do Wiednia.

Prostopadle do niej linia Saint-Gothard tworzy główną arteryę komunikacyi pomiędzy północą a południem Europy. Na prawo i na lewo wielkie linie kolei Mont-Cenis, a niezadługo Simplońska i z Wiednia do Wenecyi przez Tryest dopełniają systemu. Cztery te linie zbierają z całego europejskiego kontynentu turystów, dążących w kierunku Alp; od nich to mniej lub więcej bezpośrednio rozgałęziają się rozmaite drogi kolejowe, tworzące sieć kolejową szwajcarską.

Ale to jeszcze nie wszystko. Gdy się ułatwi przyjazd do kraju, trzeba jeszcze uczynić pobyt przyjemnym, aby turyści przybywający raz mieli ochotę powrócić znowu. Geografia i topografia faworyzowały Szwajcaryę, jej zaś zasługą jest dobra organizacya hoteli, środków komunikacyjnych i rozmaitych szczegółów, dotyczących przemysłu turystycznego.

W 1899 roku liczono w Szwajcaryi 1.896 hoteli dla cudzoziemców, z tych 951 otwartych przez cały rok i 945 tylko podczas letniego sezonu. Z hoteli tych 490 posiada mniej niż 20 łóżek, 1.204 ma od 20 do 100 łóżek, 202 przenoszących tę ostatnią cyfrę. Wedle wykazów ogólna liczba łóżek dla turystów wynosiła 104.876, z tego 62.686 w zakładach sezonowych; przeszło 12.279 łóżek rezerwowych, z tej liczby 7.734 w zakładach sezonowych — i 37.299 łóżek dodatkowych dla rodzin i personalu, czyli ogółem 154.454 łóżek.

Sezon uważany jest za zły, gdy na 100 łóżek mniej niż 28 jest zajęte stale. Za dobry sezon uważany jest taki, gdy przypada 32 na 100, doskonały jeśli przenosi 36 na 100. Zdarza się to w takich latach, gdy sezon letni się przeciąga. »Dochód z września jest to czysty dochód« — mówią hotelarze szwajcarscy. Ale nawet bez tego przypadkowego przedłużenia sezonu we wrześniu, łóżka hotelowe nie stoją próżne, gdyż w 1899 — wprawdzie dobrym roku — wypadło przeciętnie 34 na 100, — liczba podróżnych w owym roku wynosiła około 2,559.000 osób.

Na powodzenie hoteli szwajcarskich składa się dużo przyczyn a przedewszystkiem ich położenie topograficzne, ich czystość, taniość i dobra organizacya.

Najprzód stawiane są w dobrym położeniu, nie są zacieśnione, mają piękne widoki, pełno w nich powietrza i światła, posiadają tarasy i werandy, często stoją w głębi wiosek i na wysokich wyniosłościach Na 1.896 hoteli, 673 zbudowane są na wysokości przeszło 500 metrów; 531 przeszło na 1.000 metrów, 34 powyżej 2.000 metrów. Te ostatnie, z wyjątkiem dwóch, są to zakłady sezonowe, jak zresztą większość hoteli położonych na wysokości przeszło 1.000 metrów.

W ten sposób, wśród szerokich przestrzeni, wśród łąk, lasów, wody bieżącej, niekiedy tuż przy śniegach wiecznych, nietylko wzrok się zachwyca, lecz cały organizm się odżywia i uzdrowienie fizyczne i moralne naturalnie się dokonywa.

Nadzwyczajna czystość hoteli ogromnie do tego pomaga. W większości mieszkań hotelowych mebli jest niewiele, ale urządzenie jest przyzwoite i hygieniczne, wody dają ile kto chce, bielizna jest bez zarzutu. Po wyjeździe każdego gościa nietylko że całą pościel zmieniają, ale starannie myją podłogi, drzwi i okna. We wszystkich prawie zakładach, przy gabinetach, z przesadną czystością utrzymywanych, znajdują się pokoiki toaletowe.

Ten wzorowy porządek idzie w parze z istotną taniością. Błędem jest wierzyć w drożyznę hoteli szwajcarskich. Chociaż w niektórych wielkich hotelach w modnych miejscowościach, jak naprzykład Interlaken lub w zakła

dach zbudowanych na odosobnionych i odległych od miasta szczytach, ceny są często bardzo wysokie, nie stosuje się to do znaczniejszej większości innych hoteli. W pierwszorzędnych ceny są takie same, jak w podobnego rodzaju zakładach w innych krajach, zaś w drugorzędnych i w wielu pensyonatach sezonowych są znacznie niższe, zwłaszcza gdy się mieszka dłużej, niż pięć lub ośm dni. W takim razie w hotelach i pensyonatach bardzo przyzwoitych całkowite utrzymanie wraz z mieszkaniem wynosi 6, 5, a nawet 4 franki dziennie. Wprawdzie w Szwajcaryi niemieckiej wino nie wlicza się i wszędzie pożywienie, choć obfite i zdrowe, jest w ogóle mało delikatne i mało urozmaicone. Co prawda, hotelarze szwajcarscy dlatego grzeszą pod względem kuchni, że zwykła ich klientela nie przyzwyczaiła ich do wielkich wymagań w tym kierunku.

Klientela ta, składająca się przeciętnie z 33 na 100 niemców, 20 szwajcarów, 17 anglików, 11 francuzów, 5 amerykanów i niewielkiej liczby belgów, holendrów, rosyan, polaków i austryaków, wymaga głównie dobrej organizacyi służby. Pod tym względem szwajcarzy dobrze są zaopatrzeni przez Szwajcarskie towarzystwo hotelarzy, do którego należą: Biuro centralne w Bazylei i Szkoła profesyonalna Ouchy-Lausanne.

Dnia 11-go lutego 1882 roku zgromadziło się 65 hotelerzy w wielkiej sali Kasyna w Bernie i postanowili utworzyć Szwajcarskie towarzystwo hotelarzy. W końcu pierwszego roku liczba członków podniosła się do 169, w 1900 roku wynosiła 810, dysponujących 65.100 łóżek i posiadających 80.918 franków kapitału wspólnego. W październiku Towarzystwo otrzymało prawa sądowe przez zaregestrowanie do szwajcarskiego regestru handlowego.

W miesiącu luty 1892 roku Towarzystwo założyło swój specyalny niezależny organ »Revue Suisse des hotels«. Przegląd ten, pismo tygodniowe, którego prenumerata roczna wynosi 5 franków, publikuje artykuły we wszystkich kwestyach, dotyczących przemysłu hotelowego i daje dodetek, pomieszczający ogłoszenia zaofiarowań i poszukiwań pracy. Pismo to wydawane jest przez Centralne biuro Towarzystwa w Bazylei.

Biuro to założone zostało w lutym 1891 roku w Bazylei dla nestępujących celów: 1) umieszczanie personalu hotelowego; 2) opieki nad interesami ruchu cudzoziemców w Szwajcaryi przez petycye, ostrzeżenia i inne środki, odnoszące się do kwestyj komory, udoskonalenie komunikacyi i w ogóle do wszystkich kwestyj, interesujących towarzystwo lub profesyę; 3) organizacyi reklemy; 4) zbierania danych statystycznych o wartości i doniosłości przemysłu hotelowego w Szwajcaryi z punktu widzenia ekonomicznego, przemysłowego, handlowego i rolniczego, danych — mających służyć za podstawę do układów taryfy celnej i mających zachęcać produkcyę krajową w kierunku alimentacyi; 5) wykonywania postanowień komitetu towarzystwa.

Biuro umieszczań zostało zniesione w 1896 roku, a zamiast niego drukowane są odpowiednie ogłoszenia w Przeglądzie. Zaprowadzono Książeczkę czarną, w której notowani są oficyaliści i służący wątpliwej moralności.

Pomiędzy środkami protegowania przemysłu hotelowego zaznaczyć należy: specyalne kontrakty, pozawierane z towarzystwami ubezpieczeń; staranie w departamencie poczt i telegrafów o uchylenie odpowiedzialności hotelarzy za posyłki wartościowe, złożone w ich biurach pod adresem podróżnych; petycye do departamentu dróg żelaznych o przedłużenie czasu ważności biletów powrotnych i wprowadzenie letniego rozkładu jazdy od 1-go maja; udział w obradach nad projektem ankiety związkowej w kwestyi rzemiosł i prawa związkowego co do kontroli nad artykułami żywności etc.

W sprawie reklamy głównem zadaniem Biura centratnego była publikacya przewodnika: Hotele w Szwajcaryi. Pierwsze wydanie tej książeczki-przewodnika (1896) wyszło w 150.000 egzemplarzy, z tego 60.000 w języku angielskim, 50.000 w niemieckim i 40.000 we francuskim. W przewodniku tym znajduje się ciekawy wstęp p. Guyer-Frenlera o wzajemnych prawach i obowiązkach hotelarzy i podróżnych, lista przeszło tysiąca hoteli, większość z widokami i szczegółowem wyliczeniem cen. Miejscowości wymienione w książeczce są przeniesione na mapy przewodników po Szwajcaryi.

Drugie wydanie w 25.000 egzemplarzy po angielsku, 20.000 po niemiecku i 15.000 po francusku, zostało wydrukowane w kwietniu 1897 r. i rozdawane jest bezpłatnie. Dodano w niem, prócz tekstu, wskazówki: na jakiem wzniesieniu stoi dany hotel i duże widoki ogólne; prócz tego wszystkie ilustracye są staranniejsze. W trzecim wydaniu drukywanem w 1901 r. w tej samej co drugie liczbie egzemplarzy, ilustracye są jeszcze staranniejsze. Mapa Szwajcaryi w trzech kolorach objaśnia położenie miejscowości. Dodano prócz tego liczbę biur dyplomatycznych i konsularnych w Szwajcaryi, oraz szwajcarską taryfę telegrafu.

Nie dosyć jednak zorganizować reklamę, trzeba jeszcze bronić się od napadów. Z »Książki czerwonej« członkowie towarzystwa hotelarzy dowiadują się o agencyach podróżniczych i reklamach niezbyt sumiennych.

W potrzebie Towarzystwo nie waha się umieścić na indeksie publikacyj, w których zbyt ostro je krytykują. Doświadczył tego »New-York-Herald w 1896 r. »W celu odpowiedzi na podstępne napaści, umieszczane w New-Yoru-Heraldzie przeciw towarzystwu hotelarzy, głosi XV-ty raport zarządu komitetu tego towarzystwa, biuro centralne... zażądało od znaczniejszych właścicieli hotelów zobowiązania piśmiennego, aby dziennik ten pomijali zarówno co do ogłoszeń, jak przenumeraty. Przeszło 800 hoteli przyjęło to zobowiązanie, dając w ten sposób jaskrawy dowód solidarności. Była to jedyna przyzwoita replika na niestosowne ataki New-York-Heralda". A ponieważ hotelarze szwajcarscy są uparci w swoich uczuciach i nie znają sztuki milczenia, w raporcie nie przepomniano dodać: »Jakiekolwiek wrażenie sprawi niniejsza manifestacya na wzmiankowanym dzienniku, my zachowamy dlań tylko najgłębszą wzgardę i lekceważenie". Swiss and Nice Times w 1899 roku doznał tegoż samego losu. Przewodnik hoteli jest równocześnie środkiem reklamy jak dziełem statystycznem.

W tem ostatniem znaczeniu oddaje ono posługi przez drukowanie rok rocznie sprawozdań porównawczych o wzmagającym się ruchu turystycznym. Dodajmy, że we wszystkich sprawach, dotyczących przemysłu hotelowego, przewodnik oddaje usługi nietylko stowarzyszonym, lecz władzom konsulatom, podróżnym itd.

Towarzystwo hotelarzy szwajcarskich, prócz biura centralnego, prowadzi nader starannie szkołę fachową. Utworzenie tej szkoły zaprojektowano w 1891 r. na zebraniu ogólnem w Lucernie i rozpoczęto kursy w jesieni 1993 r, w Hotelu angielskim w Ouchy-Lausanne. Wykłady odznaczają się niezwykłą praktycznością. Obejmują one przedewszystkiem naukę ogólną: wykłady języków (niemiecki, angielski i francuski), arytmetyka, kaligrafia, geografia, rachunkowość i prowadzenie książek. Dalej następują wykłady przedmiotów ściśle technicznej natury.

C. d. n.

Ruch wkładek
w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc marzec 1904.

	%	Stan kapitału wkładkowego z dniem 1. marca 1904		W ciągu miesiąca marca						Różnica		Stan kapitału wkładkowego z dniem 31. marca 1904.	
				Wynosiły wkładki			wypłacono						
		K.	h.	stron	K.	h.	stron	K.	h.	K.	h.	K.	h.
Bochnia . . . . p.	4,4½	2,012.248	11	207	81.355	69	117	55.598	30	+ 25.457	39	2,037.705	50
Bochnia . . . . m.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bohorodczany . . . . p.	4½	233.448	75	64	40.294	45	47	12.332	43	+ 27.962	02	261.410	77
Brzeżany . . . . . . p.	4½	933.351	58	115	89.493	61	93	49.255	43	+ 40.238	18	973.589	76
Buczacz . . . . p.	5	689.716	51	64	57.691	32	55	14.863	31	+ 42.828	01	732.544	52
Dobromil . . . . . m.	5	436.198	69	48	16·466	40	48	12.409	71	+ 4.056	69	440.255	38
Dolina . . . . p.	4½	1,142.332	35	147	49.980	55	169	47.333	51	+ 2.647	04	1,144.979	39
Drohobycz . . . . . . m.	4½	1,375,673	83	143	95 243	96	93	35.004	26	+ 60.239	70	1,435.913	53
Gorlice*) . . . . . . p.	4½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka . . . . . p.	4½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jarosław . . . . . . m	4½	1,775.172	81	181	66.067	89	165	57.106	20	+ 8.961	69	1,784.134	50
Kałusz . . . . p	4½	817.217	95	95	36.461	89	90	42.213	67	— 5.751	78	811.466	17
Kołomyja . . . . . . m.	4	4,113.287	25	407	191.348	59	467	172.575	91	+ 18.772	68	4,132,059	93
Kraków . . . . m.	4	32 455.992	27	2643	934.063	41	2975	918.197	38	+ 15.866	03	32,471.858	30
Kraków*) . . . . . . p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów . . . . gal.	4%	42.930.594	90	5	2	15	2046	670.753	47	— 670.751	32	42,259.843	58
	3·6%	32,968.115	78	7814	2,117.792	29	8453	1,388.742	71	+0,729.049	58	33,697 165	36
Myślenice *) . . . . . p.	4½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nowy Sącz . . . . m.	4	4.403.241	59	303	126 708	46	355	161.740	62	— 35.032	16	4,368.209	41
Podgórze . . . . . . m.	—	2.216.315	11	210	154.109	46	236	110.174	59	— 43.934	87	2,260.249	98
Przemyśl . . . . . . m.	—	7,349.110	62	402	190.108	27	588	163 292	87	+ 26,815	40	7.375.926	02
Rzeszów*) . . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sambor *) . . . . m.	4½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Śniatyn . . . . m.	—	194.128	80	48	9·076	87	43	8.113	74	+ 963	13	195.091	93
Sokal**) . . . . m.	4½%	800.967	66	90	24 383	76	93	24.298	61	+ 85	15	801.052	81
Stryj . . . . m.	4	1,797.397	51	160	110.208	67	137	54.480	22	+ 55.728	45	1,853.125	96
Tarnobrzeg . . . . . p.	5	737.692	49	44	011.650	85	6	12.955	52	— 1 304	67	756.387	82
Tarnopol . . . . . . m.	4	6,550.872	88	929	304.958	54	1102	359.249	33	- 54.290	79	6,496.582	09
Trembowla . . . . . p.	4½	740.501	60	151	19.655	99	88	69.937	63	— 50.281	64	690.219	96
Wadowice . . . . . . p.	4%	4.282.956	52	236	102.719	95	332	171·404	46	— 68.684	51	4,214.272	01
Wieliczka *) . . . . . p.	4½,5	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—
Zaleszczyki*) . . . . p.	4½,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Do chwili zamknięcia numeru wykazu nie otrzymaliśmy.
**) Od 1 kwietnia od wkładek 4¼%.

Przemysł w okolicy Łodzi.

Rok 1903 dla fabrykantów wyrobów bawełnianych, wełnianych, z przędzy wigoniowej, farbiarni, apretur i różnych innych, był pomyślny.

Pomyślne wyniki dla wyrobów bawełnianych objaśniają się tem, że jakkolwiek ceny na surową bawełnę, zarowno krajową jak i zagraniczną, oraz na przędzę z niej, w porównaniu z rokiem poprzednim 1902 podniosły się, mianowicie krajowej o 10—20 prc. i zagranicznej o 10—15 prc, a nierównomiernie z tem ceny na wyrob gotowy podskoczyły w górę tylko o 5—8 prc., zato jednak znacznie powiększył się popyt na towary, których sprzedaż szła raźno i wobec tego w końcu roku sprawozdawczego zapasy w składach fabrycznych okazały się o wiele mniejsze, aniżeli w roku 1902.

Wniosek ten potwierdza ta okoliczność, że prawie u każdego fabrykanta, zajmującego się tym przemysłem, powiększyła się suma rocznej wytwórczości i wzrosła liczba robotników.

Liczba fabryk i zakładów przemysłowych w powiecie łódzkim powiększyła się o 16, a łącznie z tem wzrosła i liczba robotników o 897 w porównaniu z rokiem 1902 (11.711). Ogólna suma wytwórstwa, czynnych w powiecie łódzkim w roku ubiegłym 73 fabryk i 166 zakładów przemysłowych wyraża się cyfrą 21,492.451 rubli, czyli w porównaniu z rokiem 1902 (18,810.632 rubli) powiększyła się o rubli 2.681 819.

W roku sprawozdawczym w 74 fabrykach powiatu łódzkiego zatrudnionych było 11.187 robotników, a wytwórczość dosięgła 19.815.204 rubli, zaś w roku 1903 w 166 zakładów przemysłowych pracowało 1 421 robotników, a suma wytwórczości wyniosła 1.677.460 rubli.

Na miasto Zgierz przypada 31 fabryk przy 2.764 robotnikach i produkcyi 4,369.801 rubli, oraz 12 zakładów przemysłowych przy 260 robotnikach i produkcyi 377.460 rubli.

Robotników cudzoziemców we wszystkich fabrykach i zakładach było 187, w porównaniu z rokiem poprzednim (237), mniej o 50. Majstrów cudzoziemców było 27 w roku 1902 liczono ich 28), obermajstrów 7, (w roku 1902 było tyleż). Majstrów krajowców było 189 (w roku 1902 było 198), obermajstrów 12 (w roku 1902 zaś 14).

Największą liczbę fabryk, w roku sprawozdawczym stanowiły farbiarnie z apreturami (wykończalniu) których wytwórczość przy 1,331 robotnikach wyniosła 1,613.346 rubli ; następnie idą tkalnie wełny, w liczbie 12, które wyprodukowały za sumę rub. 705.270, zatrudniając 499 robotników.

Z zakładów przemysłowych w powiecie łódzkim było najwięcej w roku sprawozdawczym wiatraków mianowicie 78, które przy 87 robotnikach wyprodukowały na sumę 60 605. Następnie idą cegielnie (34), które dały zatrudnienie 828 robotnikom i wyprodukowały cegieł na rub. 461.693. Młynów wodnych znajdowało sie w powiecie 30, a wytwórczość ich równała się 77.750 rub. Robotników pracowało 37.

Dowóz przędzy w roku zeszłym nie zwiększył się, gdyż fabrykanci w powiecie łódzkim używają przeważnie przędzy własnej fabrykacyi, nieznaczną tylko jej część, zwłaszcza czesaną angielską, sprowadzają z zagranicy.

Ilość sprowadzonej przędzy w roku sprawozdawczym dla każdej fabryki była niejednakowa i może być określona w przybliżeniu na 10—15 prc.

Wyrabiane dawniej w Zgierzu towary ze zwyczajnej wełny rosyjskiej, obecnie się już nie wyrabiają.

Przędzy bawełnianej fabrykanci nie sprowadzają z zagranicy, przygotowując ją we własnych fabrykach. Bawełnę fabrykanci kupowali w Rosyi i za granicą. W roku sprawozdawczym znacznie zmniejszyło się zapotrzebowanie bawełny rosyjskiej, zamiast której fabrykanci zaczęli kupować zagraniczną, objaśniając fakt ten okolicznością, że ostatnia ze względu na dobroć swoją, okazuje się o wiele korzystniejszą i dogodniejszą. Stosunek procentowy bawełny rosyjskiej do zagranicznej wyraża się w sposób następujący: w roku 1902 przywieziono bawełny rosyjskiej 54 prc., zagranicznej — 46 proc., zaś w r. 1903 — bawełny rosyjskiej 28 proc. i zagranicznej 72 proc.

Pomyślny stan przemysłu w gałęzi wyrobów z przędzy wigoniowej fabrykanci przypisują zwiększonemu popytowi na te towary przy jednakowych z poprzednim rokiem cenach na przędzę i na gotowane z niej wyroby skutkiem czego zapasy w końcu roku sprawozdawczego zmniejszyły się. Z objaśnień właścicieli fabryk wełnianotkackich (przeważnie zgierskich) należy wnioskować, że pomyślne wyniki działalności wywołane zostały z powodu zwiększonego w roku sprawozdawczym popytu o 8—10 proc. na gotowe towary, dzieki czemu prawie wszystkie zapasy zostały wyczerpane.

Nadmienić należy, że istniejąca w gminie Chojny fabryka wyrobów wełnianych z przędzy kamgarnowej tow. akc. Leonhardt, Woelker i Girbardt, podniosła w roku 1903 ceny za wyroby swoje o 8 prc., skutkiem tego, że ceny za surową wełnę podskoczyły o 10 11 procent.

Fabrykanci wyrobów wełniano-tkackich uskarżają się, jak i w r. 1902, na to, że obniżenie od lat kilkunastu cła na towary gotowe z 1 rb. 50 kop. do 1 rb. 5 kop. od funta, a na przędzę wełnianą o 50 kop. od puda, w dalszym ciągu wywołuje znaczne straty, dające pole wytwórcom zagranicznym do skutecznej konkurencyi z krajowemi. Cena niemytej wełny wynosiła: do strzyży rb. 10, a po strzyży od 10 rb. 50 k. do 11 rb. za pud.

Farbiarnie i apretury zakończyły za rok sprawozdawczy swoje bilanse pomyślnie, a to skutkiem tego, że zarówno liczba obstalunków, jak również i cena za wykonanie pracy zwiększyły się średnio o 10 rb. 15 k. proc. w porównaniu z r. 1902.

W Radogoszczu istnieje od r. 1896 przędzalnia i tkalnia wyrobów jedwabnych, wytwarzająca przeważnie worki artyleryjskie do prochu. Działalność tej fabryki w roku sprawozdawczym była o wiele pomyślniejsza, aniżeli w latach poprzednich skutkiem zwiększonych obstalunków, jakie otrzymano od głównego zarządu artyleryi o 50 proc. w porównaniu z r. 1902. Do tkania fabryka używa odpadków jedwabnych i sprowadza materyał surowy kaukaski.

Bank galicyjski dla handlu i przemysłu.

Walne Zgromadzenie akcyonaryuszów odbyło się w Krakowie dnia 23 kwietnia b. r. przy niezwykle licznym udziale akcyonaryuszów, reprezentujących sztuk 5375 akcyi czyli K. 2.150.000, 1075 głosów.

Przewodniczący, prezes Banku Franciszek Slęk zagaił posiedzenie, wzywając Wydział rewizyjny, by przedłożył swe sprawozdanie. Komitet rewizyjny stwierdził zgodność dat bilansowych r. 1903 oraz rachunek Zysków i Strat z księgami Banku. Wykazany bilansowo zysk za rok ubiegły wynosi K. 106.510·76, z czego na Filię lwowską przypada brutto 50.442·0. Skonstatowawszy, że dla pozycyi wątpliwych znajduje się utworzona rezerwa Koron 472.133·08 oświadcza Komitet, iż odpisy na straty pochodzące z lat dawniejszych wynoszą w tym roku K. 271.217·87 a w uwzględnieniu wprowadzonego bilansowo zysku K. 106.510·76 i rachunku rezerwy K. 18.112·31, redukuje się strata niepokryta do przeniesienia na rok następny do sumy K. 146.594·76. Sprawozdanie to przyjęto do wiadomości i udzielono Zarządowi Banku absolutoryum. — Zarząd Banku w swem sprawozdaniu zaznaczył, że uporządkował ostatecznie interesa Banku objęte pod koniec roku 1902. w ciągu r. 1903 zrealizowano z weksli kwotę K. 1.524.589·25, z nieruchomości K. 66.953·65, z towarów K. 32.771·83, z dłużników K. 1.229.546·93, oddział zastawniczy zmniejszył się o kwotę K. 54.118. czyli razem K. 2,907.979·66. W aktywach Banku znajduje się wierzytelność do Banku kredytowego w likwidacyi sumą K. 2,218.184. a w tej kwocie pretensya do kopalni wosku w Borysławiu K. 1,785.089·78, zaś w rubryce »Papiery publiczne« emisye Cukrowni Łubna i Szreniawa wartości bilansowej K. 913.283·65. Wartość pretensyi do Borysławia i wymienionych efektów nie da się obecnie określić, zarząd jednak zaznacza, że przedsiębiorstwo borysławskie zostało skonsolidowano i po kilku latach stratnych dało pewien dochód czysty w roku ubiegłym, i że expertyzy i badania pozwalają mieć coraz lepsze zdanie o wartości tych kopalń; że dalej walory cukrowe dały w roku ubiegłym dochód, i że cukrownictwo w Królestwie Polskiem jest szczęśliwiej położone, niż w naszym kraju. W każdym razie suma w te interesa inwestowana K. 2.698.373·43 nie jest tak łatwą do zrealizowania i cięży na płynności kapitału akcyjnego, którego jednak w zupełności nie wyczerpuje, lecz nawet pozostawia zwyżkę w kwocie K. 1,095.626. Reszta aktywów kryje zupełnie długi Banku a może być wedle zasad bilansowania uważaną za zupełnie pewną. Jeżeli i z tych aktywów z czasem przyjdzie coś do odpisania, to będą to kwoty nieznaczne, nie przechodzące miary normalnych odpisów, które każdy rozważnie kierowany Zakład corocznie w swych bilansach uskutecznia. Przez odpisy bowiem tegoroczne i wstawienie w rubryce »Rachunki przenośne« pokrycia K. 472.133·08 usunięte z bilansu wszystkie pozycye, które nie przedstawiały wedle dzisiejszego swego stanu bilansowej wartości. W ciągu roku 1903 zmniejszono koszta administracyjne o dalszą kwotę K. 62.939·39.

Pomimo, że Bank w roku ubiegłym nie robił żadnych interesów zysk roczny z obrotów wynosi K. 106.510·76.

Sprawozdanie o stanie funduszu emerytalnego urzędników i sług przyjęto do wiadomości.

Wydział rewizyjny, składający się z 5 osób na Walnem zgromadzeniu z dnia 16 maja 1903 wybranych, do zbadania bilansu za rok 1902 i w związku z tymże będących rachunków lat poprzednich obu Zakładów w Krakowie i we Lwowie, w końcu do zbadania przyczyn strat i określenia ewentualnych odpowiedzialności dawnego Zarządu, — wypracował dwa sprawozdania, jedno większości, reprezentowanej przez pp. Schütza, Wielowieyskiego i Włodka, drugie zaś mniejszości, reprezentowanej przez pp. Dra Bednarskiego i dyrektora Strzyżowskiego. Zgromadzenie po przeprowadzonej dyskusyi przyjęło 1043 głosami przeciw 32 wniosek mniejszości Wydziału. Wniosek ten brzmi: Wydział rewizyjny nie może przyjąć gwarancyi co do wartości aktywów bilansu w pewnej części, w przedświadczeniu jednak, że wzmocniony fachowemi siłami i zreorganizowany Bank przy skrzętnej i oszczędnej gospodarce w przyszłości powetuje straty przez akcyonaryuszy poniesione, wstrzymuje się z wnioskiem na udzielenie absolutoryum dla niektórych członków Zarządu poprzedniego, a wnosi udzielenie absolutoryum zarządowi obecnemu. Zastrzegając tedy do niektórych osób poprzedniego Zarządu całą ewentualną odpowiedzialność za winy wskutek złej gospodarki tegoż wynikłe i odmawiając mu wskutek tego absolutoryum, — wniosek na udzielenie absolutoryu zarządowi nowemu opiera wydział na następujących podstawach:

1. Obecny Zarząd uchronił tenże Bank od grożącej mu katastrofy w r. 1902 i udzielił mu poparcia kilku instytucyi krajowych.

2. Obecny Zarząd powstrzymawszy robienie dalszych interesów, dążył skutecznie do szybkiego zrealizowania i uporządkowania dawniejszych interesów zawikłanych, co mu się też zupełnie udało,

3. tenże zarząd w sprawozdaniu swem za 1902 miał odwagę postawienia akcyonaryuszom interesów Banku jasno,

4. tenże zarząd odpisał w ciągu 1902 i 1903 przeszło milion koron strat, tak, że już dzisiaj prawdopodobnie nieprzewidzianych dalszych strat obawiać się nie należy, a sporną może być tylko kwestya wartości niektórych aktywów Banku, przyczem jednak zauważyć musimy, że aktywów nie nabył nowy zarząd, lecz je objął po dawnym,

5. tenże zarząd nietylko, że nie spowodował żadnej nowej straty dla Banku, ale i owszem położenie Banku poprawił i Bank w znaczną gotówkę ściągniętą z interesów zawikłanych zaopatrzył.

W końcu dokonano wyborów uzupełniających do Rady zawiadowczej i komitetu rewizyjnego. Do Rady zawiadowczej jednogłośnie wybrani zostali: z okresem urzędowania 3-letnim pp: Franciszek Slęk, Ludwik Baldwin Ramułt, Dr. Wilhelm Binder i Dr. Kazimierz Czarnik, na 2 lata pp. Dr. Stanisław Schätzel i Dr. Tadeusz Bednarski. Do komisyi rewizyjnej weszli: Dr. Alfred Waldemar Wasiłowski i dyrektor Józef Strzyżowski, a jako zastępca p. Teofil Zarembski. Po dokonanym wyborze pp. Dr. Schätzel (reprezentujący największego akcyonaryusza Jakóba hr. Potockiego) oraz prezes Slęk wyrazili podziękowanie pp. Laskowskiemu, Zgórskiemu i Sędzimirowi za ich pracę około podniesienia instytucyi, p. Ramułt zaś wyraził tożsamo uznanie wydziałowi rewizyjnemu. P. Schütz jako prezes wydziału dziękując za miłe słowa, zaznaczył, że wszyscy członkowie Wydziału pracowali gorliwie i w dobrej wierze, jeżeli zaś były jakie różnice, to obecnie panuje zupełna zgoda.

Po zgromadzeniu odbyło się posiedzenie nowo wybranej Rady zawiadowczej, która się ukonstytuowała, wybierając prezesem p. Franciszka Slęka a wiceprezesem p. Ludwika Baldwin Ramułta.

Notatki.

Akcyjny Bank związkowy dla Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

Dnia 16 bm. odbyło się pod przewodnictwem Adama hr. Skrzyńskiego Walne zgromadzenie akcyonaryuszów akcyjnego Banku związkowego przy udziale 48 akcyonaryuszów, reprezentujących 443 głosów.

Po zagajeniu zgromadzenia przez przewodniczącego, przyjęto do wiadomości sprawozdanie dyrekcyi z czynności i udzielono jej absolutoryum z rachunków.

Z kolei na wniosek członka rady zawiadowczej p. Terenkoczego rozdzielono czysty zysk Banku związkowego w sumie 50.911 koron przeznaczając: 40.000 na 4 prc. dywidendę, 4.600 koron na rezerwę podatkową, a 6.311 koron przeniesiono do funduszu rezerwowego.

Obszerną, bo blisko 2-godzinną dyskusyę, wywołała następnie zmiana statutu, projektowana przez radę zawiadowczą. Przedewszystkiem szło o to, by Bank mógł przyjmować w przyszłości pieniądze także na książeczki wkładkowe.

Ostatecznie, po bardzo ożywionej dyskusyi, uchwaliło zgromadzenie w myśl wniosków referenta p. Ulmera, zmianę §§. 5, 25, 49, 52, 67 i 69.

W dalszym ciągu zgromadzenia dokonano wyborów do rady zawiadowczej i wydziału rewizyjnego. Do rady zawiadowczej wybrani zostali na 3 lata pp.: ks. Andrzej Lubomirski, Baldwin Ramułt, Włodzimierz Malczewski i Eugeniusz Kusiba; na 2 lata pp.: Edward Epler, Hilary Filasiewicz, Adam hr. Skrzyński i Władysław Terenkoczy, zaś na 1 rok p. Bolesław Żardecki. Do wydziału rewizyjnego wybrani pp.: Stanisław Horoszkiewicz, Tomasz Łaszcz i Stanisław Ostaszewski.

Po uchwaleniu wysokości marki prezencyjnej dla członków rady zawiadowczej w wysokości 14 koron dziennie dla członków miejscowych, a 20 koron dla członków zamiejscowych i zwrotów kosztów podróży II. klasą postanowiono w końcu wysłać depeszę do JE. dr. Leona Bilińskiego, gubernatora Banku austro-węgierskiego, z wyrazami podziękowania za zasługi, położone około założenia Banku związkowego.

Wystawa drobiu, ptaków i królików, która się odbędzie w Wiedniu od 8—12 maja będzie wystawą międzynarodową, a komitet postarał się o ewentualne uwolnienie od podatków, cła i o zniżenia kolejowe dla wystawców. Zgłoszenia do 25 bm. Programów, arkuszów zgłoszenia i wszelkich informacyi udziela sekretaryat »Pierwszego austro-węgierskiego Związku chowiu drobiu (Geflügelzuchtverein)« Wiedeń II, Prater, Wielka alea dojazdowa l. 25.

Ważne zmiany w obrocie przekazowym z zagranicą *) Od 1 kwietnia 1904 obowiązani są nadawcy przekazów za granicę, wystawiać blankiety przekazowe w walucie kraju, do którego są przeznaczone.

Dla niektórych krajów, a to do Egiptu, Brazylii i Portugalii przepisane jest wyjątkowo podanie kwoty przekazowej we frankach

Kwotę, którą nadawca ma wpłacić w walucie koronowej na przekaz, wystawiony w walucie zagranicznej, oblicza urzędnik przyjmujący podług stale unormowanego stosunku tych walut do siebie.

Wobec tego z dniem 1 kwietnia b. r. można używać tylko nowych formularzy przekazów międzynarodowych i adresów przesyłkowych (bez i z przekazami powziątkowymi), które w odmiennej formie wydane zostały. Nieużywane formularze dawnego nakładu można wymieniać w c. k. urzędach pocztowych bez dopłaty na nowe formularze aż do 31 grudnia 1904.

W urzędach pocztowych zasięgać można wiadomości co do waluty, przepisanej dla każdego kraju, co do kwot, mających się wpłacić i t. p. Stały stosunek przeliczania walut, obowiązujący odtąd w ruchu przekazowym z zagranicą jest następujący:

100	arg pesos	=	477	K	50 h.
100	chil pesos	=	182	„	— „
100	skand koron	=	132	„	50 „
100	marek	=	117	„	80 „
100	franków	=	95	„	50 „
10	funtów szterlingów	=	240	„	60 „
100	yenów	=	246	„	50 „
100	holend. guldenów	=	198	„	80 „
100	rubli	=	254	„	50 „
100	dolarów	=	496	„	— „

Bliższe daty w tej mierze zawiera urzędowa taryfa listowa, którą można nabywać w c. k. urzędach pocztowych w cenie 60 h. za egzemplarz. Oprócz tego sprzedawane będą po 30 h. osobne wydania tabeli do przechowania przekazów przeznaczonych za granicę.

Konkurs artystyczny Wystawy metalowej. Komitet krajowej Wystawy metalowej w Krakowie rozpisuje konkurs na projekt godła wystawowego. Godło to służyć będzie jako winieta na afisze i inne druki wystawowe. Projekt ma mieć cechy oryginalnego pomysłu, powinien być wykonany piórkiem lub sposobem sylwetkowym, by z niego można było z łatwością kliszę sporządzić.

---

*) Patrz Nr. 8 „Dobrobytu“ z dnia 15 marca br.

Nagroda za najlepszą pracę, która staje się własnością komitetu, wynosi 100 koron.

Skład jury podany będzie później.

Projekta nadsyłać należy po dzień 15 maja pod adresem biura wystawy, do projektu opatrzonego odpowiednem godłem dołączyć należy w kopercie adres autora

Wszelkich informacyi udziela biuro Wystawy metalowej.

Wojna obecna wywiera wprost zabójcze skutki na cały przemysł i handel w Rosyi i jeżeli potrwa jeszcze dłuższy czas, to grozi wprost wielką katastrofą ekonomiczną. Już do tej pory zbankrutowało wiele poważnych firm w Moskwie, Petersburgu i Odesie, a spodziewane są dalsze bankructwa Wojnę rozpoczęto bowiem w porze, w której firmy rosyjskie wysyłają do Syberyi ogromne partye towarów, zamówionych przez kupców tamtejszych, którzy z reguły raz do roku przyjeżdżają do Moskwy i do innych wielkich ognisk handlu robić obstalunki. Za te towary płacą kupcy syberyjscy oczywiście nie gotówką, tylko wekslami. Owóż obecnie żadna firma syberyjska nie płaci swych weksli, a dostawcy ich, nie wiedzą co począć, bo nie mają ani pieniędzy ani towaru.

O wysłanych do Syberyi towarach niewiadomo nawet, gdzie się obecnie znajdują i kiedy dojdą do miejsca przeznaczenia. Przykre położenie firm handlowych i przemysłowych w Rosyi zwiększa jeszcze ta okoliczność, iż Bank państwowy, chcąc mieć na każde zawołanie do dyspozycyi jak największe zapasy gotówki, robi niesłychane trudności w eskontowaniu weksli kupieckich. I tak np. nie przyjmuje do eskontu weksli z dłuższym terminem płatności, jak trzymiesięcznym, podczas gdy przyjęty jest w Rosyi zwyczaj, iż najkrótszy weksel kupiecki opiewa na 6 miesięcy. Banki prywatne, zależne w zupełności od Banku państwowego, także ograniczyły do niemożliwości kredyt wekslowy dla swych klientów. publiczność kupuje bardzo mało i w ten sposób fabrykanci, kupcy i rzemieślnicy są w coraz trudniejszem położeniu i przeklinają całą tę nieszczęsną wojnę

Z Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego

Co do opieki nad wystawcami z Galicyi wschodniej na miejscu Wystawy wyrobów metalowych w Krakowie. Lwowscy przemysłowcy obradujący 6 bm. w sali Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie przyjęli jako wytyczne :

Dopilnowanie na podstawie planu placu Wystawy wyboru odpowiedniego miejsca dla rozmieszczenia zgłoszonych okazów, z uwzględnieniem wymagań korzystnego ich uwidocznienia :

utrzymanie stałego Biura na placu Wystawy przez czas jej trwania, dla czuwania nad handlowymi interesami wystawców z Galicyi wschodniej ;

skierowywanie do pism artykułów, pisanych na podstawie osobistej obserwacyi odnośnych warsztatów i wyrobów, tudzież na podstawie informacyi zasięgniętych u danych wytwórców o przedmiotach wystawionych i ich fabrykacyi ;

dozór nad okazami wystawowymi i udzielanie interesantom wyjaśnień osobistych, zarówno w biurze, jak na miejscu Wystawy ;

dozór nad pojedynczemi okazami będącymi o pewnych porach dnia w ruchu i dopilnowanie, by w przeznaczonym czasie były puszczone w ruch i o zapowiedzianej godz nie zatrzymane ;

zredagowanie polecającego objaśnienia dla pojedynczych okazów i pojedynczych gałęzi przemysłu i czuwanie nad tem, by każdy okaz zaopatrzony był w odpowiednią ilość drukowanych takich polecających listów, przeznaczonych do rozdzielania między publiczność :

czuwanie nad tem, by każdy wystawca z osobna posiadał urządzenie z zaproszeniem, iżby interesujący się danym wyrobem lub daną gałęzią produkcyi złożyć mógł swój adres, celem nadesłania mu prospektów i ofert, lub objaśnień osobistych ;

przyjmowanie życzeń, zleceń i zamówień ze strony zwiedzających i komunikowanie ich danemu wytwórcy ;

przygotowanie publicznej aukcyi przedmiotów wystawionych, o ile z wolnej ręki sprzedane nie zostaną i dozorowanie ich wysprzedażą stosownie do rozporządzeń odnośnych wystawców i Komitetu Lwowskiego :

wyszukanie innych miejsc zbytu lub innych Wystaw prowincyonalnych celem ich obesłania pozostałymi okazami ;

dozór i zaopatrzenie gremialnej wysyłki okazów z powrotem po zamknięciu Wystawy.

Dyrektor Battaglia na odnośną interpelacyą jednego z uczestników objaśnił, że przy zapotrzebowaniu większej przestrzeni oczekiwać można od krakowskiego Komitetu stosownego obniżenia opłaty za placowe w formie ryczałtu.

Poczynione ze strony Lwowskiego Komitetu Wystawy metalowej wstępne kroki w celu uzyskania kredytu dla wystawców zapowiadają pomyślne załatwienie tej sprawy.

Kredyt ten przedstawiać się będzie prawdopodobnie w postaci zbiorowej pożyczki bezprocentowej, krótkoterminowej, udzielonej z krajowego funduszu przemysłowego do rąk i za poręczeniem Komitetu łącznie z odnośnymi wystawcami.

Przewidywane są dwie kategorye wystawców zamierzających korzystać z pożyczki :

drobni przemysłowcy wystawiający okazy swe na sprzedaż, którzy łącznie z Komitetem podpiszą skrypt dłużny i w miarę wykończenia okazów i w stosunku ich wartości realnej z rąk Komitetu pobierać będą przyznane im pożyczki, i

przemysłowcy wyrabiający swe okazy na zamówienie, którzy obligacye podpiszą wraz z zamawiającymi.

Lwowski Komitet Wystawy metalowej we Lwowie (Batorego 12) w jednym i drugim przypadku swe pośrednictwo ofiaruje, pod jego też adresem ogłaszać się winni ci, którzy z ułatwień tych zamierzają korzystać.

Jeśli dzisiaj społeczeństwo poczuwa się coraz bardziej do patryotyzmu ekonomicznego, do obowiązku usilnego popierania rodzimego przemysłu, to obowiązek ten cięży przedewszystkiem na przemysłowcach samych. Starając się o poparcie własnych wyrobów ze strony społeczeństwa, powinni przemysłowcy sami zaopatrywać się, o ile możności w kraju w surowiec, pół fabrykat w krajowe urządzenia maszynowe, środki opałowe, smary, opakowania, etykiety i t. p.

Wielki wpływ w tym kierunku wywrzeć może Wydział krajowy, jeśli przy rodzielaniu pożyczek z funduszu przemysłowego, jak i z funduszu przemysłowo-rolniczego, będzie wymagał od ubiegających się o pożyczkę zobowiązania, że wszystkie potrzebne do rozszerzenia i prowadzenia zakładu przedmioty, o ile by nie zachodziła zbytnia różnica w cenie i jakości, zakupią u producentów krajowych. W tym samym kierunku powinien wpływać Wydział krajowy na przedsiębiorstwa, które starają się o uwolnienie od dodatków autonomicznych do podatków. W ten sposób zatrzymać

zdołamy w kraju znaczne sumy wysyłane r kocznie za granicę kraju zaprowadzone »v o n D r a u s s e n« urządzenia maszynowe i t. d.

Zasada aby przemysłowcy zaopatrywali się o ile możności tylko w artykuły wyrabiane w kraju, która przyświeca polityce ekonomicznej rządu węgierskiego, rumuńskiego i innych, przestrzegana na każdym kroku wpłynie niewątpliwie na podniesienie poziomu produkcyi krajowej.

To też niezależnie od tego jakich środków w wyżej podanych kierunkach użyje Wydział krajowy pierwszy obowiązek popierania przemysłu krajowego cięży na samych przemysłowcach, którzy poczuwać się winni nietylko do ogólnej, społecznej ale także do pewnej zawodowej solidarności.

„Centralny Związek fabryczny“ nawiązał stosunki z trzema najważniejszemi organizacyami wielkiego przemysłu w Austryi, a mianowicie z »Z e n t r a l v e r b a n d d e r I n d u s t r i e l l e n O e s t e r r e i c h s«, która jest związkiem pojedyńczych stowarzyszeń fachowych i terytoryalnych dla przemysłu fabrycznego z »B u n d O e s t e r r e i c h i s c h e r I n d u s t r i e l l e r« — i z »I n d u s t r i e l l e r C l u b«. Jakkolwiek istnieje niejednokrotnie sprzeczność interesów między galicyjskim a zachodnio austryackim przemysłem, to jednak zdarza się wiele wypadków, w których pożądanem będzie dla nas współdziałanie poszczególnych grup przemysłowych z całej Austryi, czy to w stosunku do władz, czy też celem zorganizowania wspólnej akcyi w pewnej gałęzi przemysłu w innym kierunku.

Pomoc handlowa w Batawii i Singapore »Centralny Związek fabryczny« nawiązał stosunki z agencyą handlową i biurem pomocy i porady prawnej p dra F. M Schöppla w Batawii i Singapore.

Czynności biura p. dra Schöppla, austryackiego poddanego, którego Ministerstwo handlu w tamte strony w misyi naukowo-handlowej wysłało będą na razie obejmowały następujące kraje: Indye niederlandzkie, Straits-Settlements, Malay-States, Birma, Syam, Anam, Filipiny, Nową Gwineję i naokół leżące wyspy.

Wina lecznicze krajowe i zagraniczne. Jedna z najstarszych i poważniejszych firm w kraju, lwowska apteka firmy Piotra Mikolascha, która jak powszechnie wiadomo wyrabia wina lecznicze ustalonej sławy i polecane przez pierwszorzędne powagi lekarskie nie tylko krajowe, ale i zagraniczne, otrzymała w tych dniach zażalenie od pewnej poważnej osoby wdowy po notaryuszu, której na wyraźne jej żądanie wysłała wino lecznicze wyrobu pewnej firmy z Pragi. Otóż wino to wedle orzeczenia ordynującego lekarza okazało się tak szkodliwem iż w skutkach swoich przyspieszyło śmierć leczonego.

Wypadek ten powinien posłużyć publiczności naszej za przestrogę, aby mając w kraju wyroby lecznicze jak (wina, syropy — syrop sulfoqua jakolowy wyrobu apteki Piotra Mikolascha zastępuje doskonale syrolinę Hofmana Larosche a jest o 50 prc. tańszy), które zyskały uznanie i popyt zagranicą nie dawała się bałamucić szumnym ogłoszeniom firm obcych i nie zamawiała środków leczniczych zagranicznych, które w skutkach okazują się szkodliwymi.

Pomoc w uzyskiwaniu i obsadzaniu posad w przemyśle krajowym. »Centralny Związek galicyjskiego przemysłu fabrycznego« założył specyalny oddział dla bezinteresownego pośredniczenia w obsadzaniu posad we fabrykach, instytucyach przemysłowych i t. d.

Nowy ten oddział »Związku« będzie niewątpliwie dla wszystkich fachowo z przemysłem związanych wielce pożądanym i zapobiegnie dotkliwemu brakowi jaki w tym kierunku w naszym świecie przemysłowym panuje.

Zorganizowane biuro będzie pomagać poszukującym pracy w uzyskiwaniu posad, jak też pracodawcom w obsadzaniu wakujących posad, będzie udzielać wszelkich jaknajdalej idących wyjaśnień tego rodzaju, zasięgać szczegółowych, godnych zaufania referencyi, słowem będzie usilnem jego staraniem być zgłaszającym się jaknajwydatniej pomocnem.

Zgłoszenia należy nadsyłać na ręce »Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego« we Lwowie przy ul. Batorego 12.

Dowiadujemy się, że cukrownia przeworska już czyni przygotowania do znacznego zwiększenia produkcyi »kostek w kartonach« na przyszłą kampanię.

Jest to w sprawie cukrowej zwrot bardzo pocieszający, gdyż publiczność ta do której agitacya najsilniej trafiła, mianowicie publiczność inteligentna, jest o wiele większym odbiorcą cukru w kostkach niż w głowach.

Gdy zaś wielu kupców, zaopatrzywszy się pierwotnie w cukier u obcych fabryk później wskutek agitacyi forsowało — z gatunków przeworskiego cukru — przeważnie tylko kostki, gdy nadto wogóle popyt na kostki w przeciwieństwie do głów tak gwałtownie wzrasta, że Przeworsk nie zdążył już w tej kampanii urządzić się na znaczniejszą produkcyę kostek — w ostatnich czasach poczęto ich tu i ówdzie braknąć w handlu.

Na przyszłą kampanię, wiedząc już teraz, że Przeworsk będzie mógł znacznie więcej kostek dostarczyć, kupcy nie będą mieli żadnej a żadnej słusznej wymówki.

Obecnie zaś prawdziwą usługę sprawie cukrowej wyświadczy ta publiczność, która poniesie małą ofiarę co do wygody i zamiast kostek będzie żądała cukru przeworskiego w g ł o w a c h.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:
Jan Kaźmierz Zieliński.

C. k. uprzyw.

Assicurazioni Generali w Tryeście,

założona w roku 1831.

Generalna Agencya dla Galicyi i Bukowiny, we Lwowie, przy ulicy Słowackiego l. 6. Telefon nr. 486.

W miesiącu marcu b. r., w dziale ubezpieczeń na życie Tow. Assicurazioni Generali, podano 1699 wniosków na sumę 11,212.384 koron i 91 hal. — a wystawiono 1477 polic na sumę 9,683.308 koron 59 halerzy.

Od dnia 1. stycznia 1904, wniesiono 4.365 wniosków na sumę 30,513.516 koron 53 hal. i wystawiono w tym czasie 3.733 polic na sumę 26,714.870 koron 27 hal.

Zapowiedziane szkody w tym dziale od 1. stycznia 1904 roku wynoszą 1,729.375 koron 15 halerzy.

Wykazany stan ubezpieczeń działu życiowego, wynosił w dniu 31. grudnia 1903 roku 656,787.581 koron 31 h. w kapitałach i 1,030.227 koron 81 h. w rentach, na 97.580 policach, na co rezerwowano w gotówce 174,918.373 koron 55 hal. Zapłacone szkody w r. 1903 w dziale życiowym wynoszą 10,668.099 koron 70 h., a dla wszystkich gałęzi, od czasu założenia towarzystwa (1831 roku), według corocznych wykazów, wypłacono 768,682.165 koron 96 hal.

Towarzystwo przyznaje należącym do czynnej armii, lub obrony krajowej, w razie wojny, ważność zabezpieczenia od sumy 10.000 kor., a w razie ich powołania do czynnej służby, ważność zabezpieczenia do sumy 30.000 koron, bez dopłaty jakiejkolwiek premji.

Do ulokowania

K. 100.000

na 4½% książeczki powiatowych lub miejskich kas oszczędności. Zgłoszenia przyjmuje Związek Gal. kas. oszcz. we Lwowie.

PREMIOWANA

SPÓŁKA PSZCZELARSKA

W BRZEŻANACH

wysyła za zaliczką franko i z opakowaniem

Miód do jedzenia: 5 kg.	6 koron
Miód do picia: 5 kg.	4 „
Sortyment nasion kwiatowych (10 gatunków) . . .	2 „

Nasiona ogrodowe według zamówień.

Zarząd Spółki pszczelarskiej.

Taniość i wygoda! Oszczędność czasu i zdrowia!

Telefon w każdym domu samemu sobie urządzić można!

Kompletny garnitur złożony: *a)* z głównego eleg. mikrotelefonu z kontaktem guzikiem lub gruszką; *b)* takiegoż dla służby z rozetką i 1½ m. kabla; *c)* przepisu i wzoru do własnoręcznego urządzenia telefonicznego przy zwykłym dzwonku elektrycznem.

za 9 złr.

wysyła za zaliczeniem do każdej stacyi pocztowej w dobrem opakowaniu franco:

Biuro elektrotechniczne, Kraków, ul. Sławkowska 1.

DO ULOKOWANIA

100.000 K.

lub część na 4½%-we książeczki

200,000 K.

lub część na 4½%-we książeczki miejskich lub powiatowych kas oszczędności.

Zgłoszenia przyjmuje

Związek gal. Kas oszczędności

WE LWOWIE.

Ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem!!

Ces król. uprzyw.

ASSICURAZIONI GENERALI w TRYEŚCIE

(założona w r. 1831)

Kapitał akcyjny 10,500.000 koron

Kapitał wpłacony 3,150.000 koron

Fundusze gwarancyjne 227,329.923·25 K.

poleca p. t. kasom oszczędności, bankom, towarzystwom zaliczkowym i innym instytucyom finansowym jakoteż PP. notaryuszom, adwokatom i t. p.

Ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem

po bardzo niskich premiach i nadzwyczaj przystępnych warunkach.

Wykazy ubezpieczonych już w zakładzie najpoważniejszych instytucyj finansowych kraju i monarchii, jako też informacye wszelkiego rodzaju udziela chętnie:

Jeneralna Agencya dla Galicyi i Bukowiny c. k. uprzyw.

ASSICURAZIONI GENERALI

We Lwowie, ul. Słowackiego 6. — Telefon 468.

Ubezpieczenie życiowe! — **Ubezpieczenie transportów!**

WYRÓB KRAJOWY!

Proszę tylko żądać **mydła**

Munka z „nosorożcem lub „kosą"

wyrobu

PIERWSZEJ GALIC. PAROWEJ FABRYKI MYDŁA i ŚWIEC

SZYMONA MUNKA

w ŻYWCU.

(ZAŁOŻONEJ W R. 1848).

Kto używa jędrnego mydła z „nosorożcem" lub „kosą" ten wiele oszczędza.

Próbki i cenniki darmo!

Powozy — wózki — faetony — sanie

jak najbardziej eleganckie, praktyczne w cenie przystępnej

poleca największa fabryka krajowa oznaczona pierwszą nagrodą na wystawie przeglądowej w Brzeżanach

Władysława Siwińskiego w Stanisławowie.

Cenniki na żądanie wysełam bezpłatnie.

Szczotki

do zamiatania ręczne i na drążek, do ścian i sufitów, do portier, kominów, froterowania, bielenia, obuwia, szurowania koni, sukien, zębów, paznogci, uszów, włosów.

Grzebienie z rogu bawolego - -
- - kauczukowe rzadkie i gęste.

Miotły, Miotełki, Piórka, Trzepaczki i Gąbki.

Największy skład u

Alojzego Hübnera

Lwów, Rynek 38.

PAROWA FABRYKA

mydła i mydełek toaletowych

pod firmą

STANISŁAW ROŻNOWSKI

W KRAKOWIE

założona w roku 1874

poleca swoje znane z dobroci

MYDŁA DO PRANIA

specyalne gatunki

zaopatrzone firmą i markami ochronnemi jak:

Mydło z syreną
Mydło z krakusem
Mydło karawanowe

Nazwy i znaki tych mydeł prawnie zastrzeżone.

Wielki wybór

Mydełek toaletowych

wyrabianych na sposób francuski.

Jako nowość w kraju

Proszek mydlany

z syreną

już w całym świecie zaprowadzony i używany z najlepszym skutkiem.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Numer 12. Lwów dnia 25. kwietnia 1904. Rok III.

Biuro Redakcyi i Administ.
ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:
kwartalnie K. 3·—
półrocznie „ 5·—
rocznie „ 10·—

Numer poszczególny kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA.
1 str. 100 K. 1/2 str. 60 K.
1/4 str. 35 K., 1/8 str. 20 K.
1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ przyjmują: we Lwowie: Administracya „Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowskiej Pasaż Hausmana; we **Wiedniu:** Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Wahlfischgasse 10, — Rudolf Mosse Seilerstädte 2 A. Adolf Chulawski VI Getreidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcyą J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ Związku Galicyjskich Kas Oszczędności i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.

Wychodzi 5. 15. i 25 każdego miesiąca.

Chylewski, Hruby i Sp.

przedtem

Władysław Niemeksza

BIURO

TECHNICZNE I ZAKŁAD

42 **INSTALACYJNY**

we Lwowie, ul. Kopernika l. 15A.

Projektujemy i wykonujemy:

OGRZEWANIA CENTRALNE WENTYLACYE

WODOCIĄGI I KANALIZACYĘ RUROWĄ

ŁAŹNIE, ŁAZIENKI

Wiercenie studzien i ustawianie pomp

Pralnie i susznie mechaniczne

Urządzenia gazowe wszelkich systemów

OŚWIETLENIE

Palaców, Willi, Hoteli i całych miejscowości gazem powietrznym

patent. naftowem światłem żarowem

„Z N I C Z“

(w miejscowości nie posiadających gazowni).

ZASTĘPSTWA:

PIERWSZEJ CZESKO-MORAWSKIEJ FABRYKI MASZYN W PRADZE.

ZAKŁADÓW ELEKTRYCZNYCH FRANCISZKA KRIZIKA W PRADZE.

i wielu innych specyalnych fabryk.

Przyjmujemy zamówienia na:

WSZELKIE KONSTRUKCYE ŻELAZNE

MASZYNY, KOTŁY PAROWE TURBINY

WSZELKIE URZĄDZENIA MASZYNOWE

CUKROWNIE

CHŁODNIE MECHANICZNE

FABRYKI LODU

CENTRALE ELEKTRYCZNE

GORZELNIE

FABRYKI DROŻDŻY

BROWARY TARTAKI

MŁYNY ZWYKŁE I AUTOMATYCZNE, CEGIELNIE

LOKOMOBILE I MOTORY

gazowe, benzynowe, spirytusowe, ropne (szwedzkie i amerykańskie etc).

TELEFON Nr. 534.

Adres telegraficzny: CHYLEWSKI LWÓW.

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI 837011.

BIURO TECHNICZNE

F. LORD, Kraków

ul. Floryańska 55.

Telefon Nr. 230.

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych dla wszelkich gałęzi przemysłu.

Zastępstwo Austryackich Zakładów Schukertowskich w Wiedniu.

Instalacya elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory gazowe i naftowe. Kamenie francuskie i krajowe. Walce porcelanowe i stalowe Pompy i sikawki. Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich olei smarowych firmy S. M. Schibaef & Co. Oliwę maszynową. Tłuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Reddaway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych „Reddaway“ Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia i krupony Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny parciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Maźnice i oliwiarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprzemakalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągowych, łazienek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przybory do tychże. Papier szybrowy.

43

Musiałowicz i Janik

we Lwowie ul. 3-go Maja 2.

Skład win i herbat

Pokoje do śniadań

Gorąca kuchnia

Kawior, Porter

Znakomite śledzie pocztowe

-- Marynaty i inne łakocie --

Gabinety dla zebrań z osobnem wejściem.

TELEFONU Nr. 369. 27

Giovanni Zuliani i Syn

pierwsza krajowa

FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH

Lwów, ul. św. Piotra 21. — Telefon nr. 658.

FILJE: **Stanisławów** **Kraków** **Czerniowce**

ul. Zarwańska 18. Zwierzyniec 14. Bahnhofstrasse 28.

posadzki weneckie terrazzo granito — płytki maszynowe z cementu deseniowane do posadzek — betonowe kanały — rury wodociągowe — sklepienia łukowe — rezerwoary i muszle — schody — balkony — żłoby — grobowce — ozdoby budowlane i wszelkie tym podobne wyroby z cementu. Kosztorysy, cenniki i wzory na żądanie bezpłatnie. Łaskawe zamówienia miejscowe i z prowincyi uskuteczniamy najstaranniej, wzorowo i trwale po cenach umiarkowanych.

Cegielnia parowa i fabryka wyrobów glinianych

„K A R O L“

w Polance-Karol

(Przystanek kolei, koło Krosna).

poleca swoje wyroby:

Rurki drenarskie, dachówkę czerwoną i czarną, cegłę formową etc. w wielkich ilościach i doborowej jakości.

Międzynarodowe Towarzystwo wzajemnej Korespondencyi

Amsterdam (Holandya)

skrzynka do listów 485.

Sankcyonowane dekretem królewskim z dnia 19. czerwca 1899 i z dnia 4. czerwca 1902.

Towarzystwo to umożliwia swoim Członkom (paniom i panom) wzajemną korespondencyę we wszystkich krajach kuli ziemskiej—w celu rozrywki, ćwiczenia się w językach różnych, wszelkich informacyi, w celach literackich i artystycznych, ect. W razie podróży, członkowie gotowi są do wszelkich wyjaśnień i ułatwień.

Wkładka roczna tylko 6 K.

Statuty i prospekty Towarzystwa otrzymać można na żądanie od sekretarza (Amsterdam Box. 485).

Korespondencye w języku francuskim, niemieckim i angielskim.

Rok założenia 1782.

Ces. król. uprzyw.

rafinerya spirytusu

fabryka najprzedniejszych likierów, prawdziwych polskich wódek, rosolisów i rumów

J. A. Baczewski

we Lwowie

c. k. nadworny dostawca

poleca

słynne z dobroci prawdziwe polskie żytnie wódki, likiery i rozolisy.

Spirytus na nalewki

pierwszej próby najlepszej jakości.

„Esprit de vin Marque d'or"

Wysyłka w 5 kg. skrzynkach ewentualnie blaszankach pocztą.

Cenniki na żądanie opłatnie.

Handel założony w roku 1789.

Fryderyk Schubuth i Sp.

Lwów, Rynek liczba 45.

poleca:

HERBATY

czarne aromatyczne silnie naciągające

Congo Nr. 0	½ kg.	K.	3·20
„ „ 1	„	„	„	3·80
Souchong Nr 2	„	„	„	4·60
Majowa znakomita	„	„	„	6·—
Kaiser cesarska	„	„	„	8·—

Najlepsze okruchy herbat ½ kg. K. 3·—, 3·60 i 4·60

KAWY

znakomite w smaku aromatyczne

Gwatemala Nr. 5	½ kg.	K.	1·50
Ceylon dobra Nr. 4	„	„	2·—
„ gruba „ 3	„	„	2·08
„ przednia Nr. 2	„	„	2·16
„ najprzedniejsza Nr. 1	„	„	2·24
„ perłowa	„	„	2·16
Złota Jawa	„	„	2·16
Mocca arabska	„	„	2·16

Jedyna w kraju

Fabryka świec i blichownia wosku.

Świece kościelne woskowe i stearynowe.
Główny skład kwiatów kościelnych.

- - Cenniki szczegółowe na żądanie. - -

WYROBY TKACKIE

z najlepszego przędziwa jak najstaranniej wykonane jakoto:

Płótna białe zwykłej i prześcieradłowej szerokości

Dymy, Dreliszki, Ręczniki, Chusteczki do nosa, Ścierki, Obrusy, Serwety, Barchany, Flanele, Szewioty, Płócienka kolorowe na fartuszki, sukienki, bluzki i t. p.

poleca po cenach umiarkowanych

Tkalnia płócien i Skład wysełkowy

Michała Mięsowicza

w Korczynie obok Krosna

Ktokolwiek zażąda otrzyma franko cennik i wszelkie możliwe próbki towarów.

Marka ochronna: **Kotwica.**

LINIMENT. CAPSICI COMP.

z Richtera Apteki w Pradze,

uznane powszechnie jako **najdoskonalsze bóle uśmierzające nacieranie,** jest w wszystkich aptekach po cenie 80 szel., Kr. 1.40 i po 2 Kr. do nabycia.

Przy kupnie tego wszędzie ulubionego środka domowego należy przyjmować tylko oryginalne butelki w pudełkach z naszą marką ochronną **„kotwicą"** z apteki Richtera, wtenczas można być pewnym, że się otrzymało preparat prawdziwy.

Apteka Richtera pod „złotym lwem"
w Pradze, I. ulica Elżbiety 5

Od Administracyi.

Pismo nasze wychodzi regularnie 5. 15. 25-go każdego miesiąca. Wysyłka uskutecznioną bywa również jak najregularniej

Upraszamy zatem usilnie wszystkich naszych PT. Odbiorców by **natychmiast** reklamowali w razie gdyby jeden z poszczególnych numerów **„Dobrobytu“** Ich nie doszedł.

Prosimy również o nadesłanie przedpłaty celem ustalenia nakładu.

Szkoła sztuki stosowanej i robót ręcznych

Lwów, ul. Gołębia l. 12 (Willa Palatyn).

PROGRAM 1-go ROKU SZKOLNEGO.

I-szy KURS. Dział haftów. Roboty krzyżykowe, szydełkowe, drutowe, deskowe, podwlekane, siatkowe, haft Janina

Dział sztuki stosowanej. Malowanie na drzewie, atłasie, aksamicie, płótnie gobelinowem, jucie, plastyczne (Plastin Malerei).

II-gi KURS. Dział haftów. Haft arabski, biały. złotem i srebrem, roboty mereszkowe. Koronki irlandzkie trudniejsze, roboty kilimowe, wiązane, smyrneńskie igłą zwykłą, smyrneńskie igłą maszynową „Daisy“, pasmanteryjne,

oraz inne roboty artystyczne i nowe u nas mniej znane lub jeszcze zupełnie nie wprowadzone.

Dział sztuki stosowanej. Wypalanie na drzewie, skórze, aksamicie, głębokie (Tiefbrand), malowanie na porcelanie, szkle, plastyczne (Plastin Malerei).

Nauka odbywa się z reguły 3 razy tygodniowo (Poniedziałek, Sroda, Piątek) od 10—12 przedpołudniem. Opłata miesięczna z góry 20 K. i w tych samych dniach od 3—5 (w zimie od 2—4) popołudniu. Opłata miesięczna tak samo jak za naukę ranną 20 K. Opłata za naukę ranną i popoł. miesięcznie z góry 32 K.

Osobne lekcye uzupełniające dla wstępujących w ciągu kursu, lekcye dla pojedynczych osób i lekcye korespondencyjne (listowne) według osobnej umowy.

CHARLES CABOS
WIEDEŃSKA FABRYKA CIASTEK, CAKES i BISZKOPTÓW

Główna wysyłka: **WIEN, Mariahilf, Gumpendorferstrasse Nr. 55.**

CIASTKA Z SOMATOZY

Składy: WIEN, Stadt, Kärntbnerstrasse **37.** Stadt, Am Hof **5.**

Wzmacniający, szybkie zastępstwo dający środek spożywczy.

Można je spożywać do wina, herbaty, czekolady, kawy lub mleka. Podniecają w wysokim stopniu apetyt, są nadzwyczaj smaczne i łatwo strawne. Do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

41 **Pierze gęsie!!**

nowe niedarte	½ kg.	szarego	15 ct
„ „	½ „	białego	30 „
nowe darte	½ „	szarego	35 „
„ „	½ „	białego	50 „

przysyła począwszy od 5 kg. i wyżej za pobraniem pocztowem

J. HALDEK
w Pradze, Tyńska 17.

Bilety wizytowe

zaproszenia ślubne i balowe, księgi bankowe, książeczki oszczędności, nagłówki na listy i faktury, koperty, etykiety, cenniki, autografie i wszelkie roboty artystyczno-litograficzne wykonuje wzorowo i na czas oznaczony

Zakład artyst.-litograficzny i drukarnia

PILLERA i SPÓŁKI

Lwów, ul. Łyczakowska 3.

Wszelkie zamówienia przyjmuje, informacyi udziela wyłącznie

N. Brandler

Lwów, Jagiellońska 15.

Jedyne zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny.

Słabość męzką

skutki szczególniej tajnych grzechów młodości oraz innych nadużyć niszczących zdrowie, jak pewno i trwale usunąć, poucza jedynie w licznych wydaniach rozpowszechniona książka ilustrowana

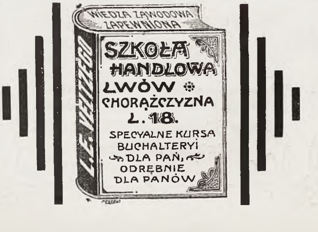
Dra Retau'a

Ochrona własna

Cena wydania polskiego: 1 zł.

Cena wydania niemieckiego: 2 zł.

Tysiące znalazło w niej objaśnienie swych cierpień a za użyciem kuracyi w książce tej zaleconej, zupełną swą siłę męzką. Za nadesłaniem franco należytości, otrzyma się książkę w kopercie przez Verlags-Magazin **Leipzig**, Neumarkt w Niemczech.

PRAWDZIWY

HOLENDERSKI

„Lemon Squash"

jest napojem orzeźwiającym i odświeżającym bardzo zdrowym, bez zawartości alkoholu.

Brak napoju podniecającego a zarazem nie działającego szkodliwie upajająco od dawna uczuć się dawał.

Opierając się na poszukiwaniach czynionych już w innych krajach, wynalazłem preparat, który po większej części składa się z cukru najlepszej jakości gotowanego na cytrynach soczystych. Rozcieńczony w 5—7 krotnej ilości wody wydaje ten preparat bardzo zdrowy napój, który szczególnie podczas upałów w porze letniej zalecić można.

Flaszka litrowa

„Lemon Squashu"

kosztuje wraz z cłem kor. 6 i jest bardzo wydatną a tem samem tanią.

Flaszka litrowa wystarczy na sporządzenie mniej więcej 50 szklanek napoju. Proszę tylko spróbować.

Wysyłka za poprzedniem pobraniem należytości.

Adres:

Hugo Eugen WINKLER

Zwickau in Sachsen.

PRZEDNIE SIATKI ŻAROWE

do oświetlenia gazowego

100 sztuk K. 22 — 50 sztuk K. 11·50

franko wraz z cłem

za nadesłaniem należytości wysyła

Hugo Eugen Winkler

Zwickau in Sachsen.

Za nadesłaniem

Marek 3·50 (Koron 4·15)

(także w znaczkach pocztowych)

wysyłam franko pierwszej jakości, niklowany patentowany

Przyrząd do wentylacyi pokoi!

Hugo Eugen WINKLER

Zwickau in Sachsen.

46

PATENTY

dla wszystkich krajów wyrabia

Inżynier M. Gelbhaus

zaprzysiężony rzecznik patentów

Wiedeń VII., Siebensterngasse Nr. 7.

naprzeciw c. k. Urzędu patentowego.

40

Jedyny rzeczywisty importer herbaty!

Handel herbaty chińskiej

EDMUNDA RIEDLA

we Lwowie, ulica Teatralna liczba 3.

Druga kamienica od placu Marjackiego.

poleca

HERBATĘ

zbioru majowego bezpośrednio z Chin sprowadzoną, ciemno naciągającą z wybornym smakiem i aromatyczną wonią

1/2 kilo:

Congo czarna	1 Nr.	1.60
Souchong czarna	2 „	2.—
„ „ zbiór majowy	3 „	3.—
Kaysow czarna	4 „	4.—
Melange de Londres	5 „	4.—
Pecco kwiatowej	6 „	3.—
„ „ karawanowej	7 „	4.—
„ „ najprzedniej	8 „	6.—
Gumpowder ziel. perł.	9 „	3.—
„ „ „	10 „	4.—
Wysiewki herbaciane		1.30
„ „ z najlepszych her.		1.60

poleca najlepsze gatunki

KAWY

o smaku czystym i aromatycznym,

które rozsyła franco, opłacone do każdej stacyi pocztowej 4 3/4 kilo w woreczku:

Jamajka	7·—	1/2 kl. —.70
Santos	7.50	„ —.80
Portorico	8.85	„ —.96
Cuba grubo ziarnista	9 20	„ —.90
Ceylon zielona	9.50	„ 1.—
„ „ przednia	10.—	„ 1.04
„ „ grubo ziar.	10.50	„ 1.08
„ „ perłowa	10.50	„ 1.08
Mocca arab. arom.	10.50	„ 1.08
Jawa złota	10.50	„ 1.08

Ceny herbaty oznacza się na 1/2 kilo w paczkach po 1/2, 1/4, 1/8 kilo.

Opakowania nie liczy się. — Zamówienia z prowincyi wysyła się odwrotną pocztą. 30